

5 vragen aan Johan Braeckman

Hoogleraar wijsbegeerte

FAQ

Tekst: Peter Thoelen

1 Met SKEPP ageert u tegen 'pseudowetenschap' en kwakzalverij. Sluit u uit dat bijvoorbeeld een oosterse geneeskundetherapie werkt?

Ik sluit heel weinig a priori uit, maar het moet de toets van ernstig onderzoek kunnen doorstaan. Ook in de wetenschap worden de ogenschijnlijk gekste stellingen geponeerd. Zo leken de theorieën van Einstein of de kwantumfysica voor leken hersenspinsels, maar het bleek achteraf wel allemaal te kloppen. Hoe verder je bewering af staat van wat we denken te weten, hoe sterker je bewijs zal moeten zijn. Bij SKEPP staan we open voor het testen van bijna elke theorie, paranormale gave of alternatieve therapie.

2 Aan het begin van de corona-epidemie keek u nogal relativerend naar de gevolgen ervan voor de mensheid, in het licht van de geschiedenis. Is uw mening intussen veranderd?

We wisten toen nog niet hoeveel slachtoffers er zouden vallen, maar alle ziektes veroorzaakt door micro-organismen zijn zeer gevaarlijk. Niet alleen de pestuitbraken in de middeleeuwen, maar ook bijvoorbeeld pokken tot in de jaren 70. Cholera en gele koorts bestaan nog en hebben al veel meer slachtoffers gemaakt dan oorlogen en hongersnoden. Hoogstwaarschijnlijk zal het aantal doden door COVID-19 een peulschil zijn in de geschiedenis van de mensheid, maar dat maakt het virus nu niet minder gevaarlijk voor elk van ons. Ik wil het dus niet minimaliseren, net vanuit wat de geschiedenis ons leert over de slagkracht en mutatiecapaciteit van micro-organismen.

3 Heeft u in uw academische carrière de studenten zien veranderen?

Eigenlijk niet. Je krijgt soms anekdotische verhalen over het mindere schrijftalent van de huidige generatie, onbeschoftheid in e-mail-taalgebruik ... Je zou dat moeten bestuderen door duizenden examens en dergelijke van vandaag en 20 en 50 jaar geleden te vergelijken op het vlak van bijvoorbeeld dt-fouten. Zolang we dat onderzoek niet hebben, blijft het anekdotisch. Natuurlijk zijn studenten vandaag wat lossier in bijvoorbeeld aansprekingen en taal in e-mails Maar is dat erg?

4 Wat is voor u vanuit filosofisch standpunt de meest zorgwekkende evolutie van de jongste jaren?

Het irrationalisme, de pseudo-opvattingen, fake news en complottheorieën. Dat is mede te wijten aan de opkomst van social media. Er is geen hiërarchie meer in het gezag van de uitspraken van wetenschappers, serieuze journalisten en Jan met de pet; iedereen lijkt wel expert, elke bewering krijgt evenveel gewicht. Intussen zijn er terug kinderen die sterven aan de mazelen, omdat een aantal ouders onzeker geworden zijn over vaccinatie. Gelukkig zijn er nog wel degelijke media, maar die hebben een relatief klein bereik.

5 Welke eigenschap waardeert u in mensen?

Ik hou wel van mensen die minzaam en bedachtzaam zijn, die niet te snel een eigen stellige mening verspreiden. Mensen die luisteren naar wat anderen te zeggen hebben en kunnen nuanceren. Je moet niet meteen veroordelen, maar proberen te begrijpen waarom mensen iets verkondigen. Ik slaag daar zelf niet altijd in, maar doe mijn best.

© Gwenny Cooman

Wie is Johan Braeckman?

Johan Braeckman (1965, Wetteren) doceert sinds 1998 wijsbegeerte aan de UGent. Hij zetelt in de redactie van het blad van SKEPP (Studiekring voor Kritische Evaluatie van Pseudowetenschap en het Paranormale) en richtte mee De Maakbare Mens op, een vrijzinnige socio-culturele organisatie die rond bio-ethiek werkt.

Johan Braeckman wordt regelmatig in de media gevraagd om zijn filosofisch licht te laten schijnen over actuele kwesties.